

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 25. V LJUBLJANI, dne 24. maja 1907. Leto II.

Izid prvih volitev.

Ko pregledujemo doslej znane uspehe 14. maja, nas iznenadi predvsem glavno dejstvo tega zgodovinskega dne, in ki se dá izraziti v besedah: Poraz liberalizma in naraščanje socialnih strank. Ta neznačajni, lažnjivi liberalizem, ki je mōtil pamet nezobraženi pol-inteligenci, ta zmes goljufije in resnice, porojena iz napuha in sebičnosti, ta liberalizem, ki je tako prevzetno gospodaril pod starim krivičnim volivnim redom, je poražen v vseh oblikah: Niti kot svobodomiselnost, niti kot naprednjaštvo, niti kot nacionalizem se ni mogel ohraniti. Ali ga je zastopal minister ali malomestni filister — vseeno je bilo —: povsod so ga podrli.

Liberalstvo strto in premagano — to je prvo dejanje 14. maja.

Naraščalē so pa socialne stranke, ki so si stavile kot nalogo skrb za revne stanove. Da je »S. L. S.« na Kranjskem morala zmagati z

močjo svojih socialnih idej, to smo vedeli, pa dan volitve nas je poučil, da se podobno kot pri nas razvija javno življenje tudi drugod in da je »S. L. S.« od početka sem zastopala ne le pravih načel, ampak tudi času primerna načela.

Sedaj lahko bolj odkrito govorimo, kot pred volitvami. Ko bi bili prej le hvalili »S. L. S.«, bi se nam bilo lahko očitalo, da nam je prvo stranka in drugo šele delavske koristi. Toda sedaj po boju pa lahko rečemo, da je delavstvo šlo z veseljem za »S. L. S.«, ker je videlo, da ta stranka hoče varovati tudi delavske koristi, da mu je dala v pretežno kmečkem volivnem okraju svojega poslanca. Danes s pčnosom lahko pišemo: Naš človek, delavec, kri od naše krvi, kot od naših kosti je poslanec in mi imamo koga, na katerega se lahko obrnemo v vsaki sili in potrebi. Je že res, da bodo tudi drugi poslanci »S. L. S.« nastopali za naša načela in za naše pravice, toda vsak ima do svojega človeka največje zaupanje, ker vé, da je on sam skusil vso britkost preštetihi grižljajev in vso trpkost zatirajočega kapitalizma, kakor ga občutimo sami.

Poglejmo bolj natanko učinek 14. maja.

Na plan stopa kot ena najmočnejših strank krščansko-socialna stranka. Ko to pišemo, imajo krščanski socialci že 63 poslancev, izvoljenih z absolutno večino takoj prvi dan. Nemški nacionalci so sramotno podlegli krščanskim socialcem. Na Koroškem, kjer so doslej nemški nacionalci neomejeno gospodarili, so dosegli 14. maja le nekaj čez 22.000 glasov. Dosegli so

jih že krščanski socialci tudi na Koroškem, ki so spravili na volišče tudi okoli 22.000 mož.

Na Dunaju je to pot volitev imela drugačno lice kot dosedaj, zaradi volivne dolžnosti. Zato so mislile razne strančice, ki nimajo lastne agitatorne sile, da pridejo vsaj v ožjo volitev. A tudi tu so krščanski socialci dosegli več nego so se nadejali. Upali so na 14 mandatov, a 14. maj jim jih je prinesel 18. Poleg tega je bil izvoljen en sam liberalec, krščanski socialci so pa prišli še v eno ožjo volitev, socialni demokratje v šest ožjih volitev. Tri mandate notranjega mesta, ki so bili doslej liberalni, so si privojevali krščanski socialci. Notranje mesto dunajsko, nekdanj trdnjava liberalnega judovskega kapitalizma, zastopajo zdaj dr. Lueger, Bielhavelk in Baechlé, trije krščanski možje, poleg katerih klaverno stoji edini liberalec dr. Kuranda.

Na Tirolskem je vse krščansko-socialno, padli so najmočnejši stebri stare katoliško-konservativne stranke. Dobri možje so bili to, a duha časa niso razumeli in zato je šlo ljudstvo preko njih. Zgornja Avstrijska je še volila konservativno, a tudi tam že prodira krščansko-socialna ideja. Delavstvu na Gornjem Štajerskem se jasni. V Gradcu, v sredi teh nahujskanih Nemcev, prideta dva krščanska socialca v ožjo volitev.

Druga močna stranka, ki bo stopila v parlament, je pa socialno-demokratična. Nas, ki jih poznamo, nas to ni iznenadilo. Država je bila sama vzrok. Zakaj ni dala prej splošne volivne pravice. Vemo tudi, koliko se doseže z organi-

Povest od škratov, ki so ukradli grobarja.

Angleški spisal Charles Dickens.
(Dalje.)

Gabriel je takoj spoznal, da postava, ki jo je bil zagledal, ni bilo bitje s tega sveta. Sedela je na navpičnem nagrobnem kamenu tesno ob njem. Noge, s katerimi bi se bila lahko dotikala tal, je vzdignila malo nad zemljo in jih je čudno in smešno prekrizala; njene mišičave roke so bile gole in so počivale na kolenih. Na kratkem, okroglem telesu je imela tesno, odprto obleko; preko hrbta ji je visel kratek plašč; ovratnik je bil izrezljan v čudne čipke, ki jih je imel duh namesto ovratnice, in njegovi črevlji so bili ušpičeni in zakrivljeni kakor rogovi. Na glavi je imel klobuk podoben glavi sladkorja z enim samim peresom. Klobuk je bil pokrit z ivjem in duh je bil ves tak, kakor bi že bil nekoliko stoletij jako udobno sedel na nagrobnem kamenu. Sedel je popolnoma mirno, jezik je pomolil zaničljivo iz ust in se režal Gabrijelu Grubu z nasmehom, ki ga je mogoče videti le pri duhovih.

»Ni bil odmev.« je dejal duh.

Gabrijel Grub je bil kakor zadet od strele z jasnega in ni mogel spregovoriti.

»Kaj imaš tukaj opraviti na sveti večer?« je nadaljeval duh z ostrim glasom.

»Prišel sem, gospod, da izkopljem grob,« je jecljal Gabrijel Grub.

»Kdo obiskuje na tak večer grobove in pokopališča?« je dejal duh.

»Gabrijel Grub! Gabrijel Grub!« je zavpil divji zbor glasov, ki je, kakor se je zdelo, napolnjeval celo pokopališče. Gabrijel je pogledal presenečen naokrog, a videti ni bilo ničesar.

»Kaj imaš v steklenici?« je vprašal škrat.

»Malo brinjevca, gospod,« je odgovoril grobar in se ves tresel, kajti kupil ga je bil od tihotapcev in je menil, da bi morda duh utegnul pripadati financarskemu oddelku škratov.

»Kdo pije brinjevec, sam, na pokopališču, ob takem večeru?« je nadaljeval duh.

»Gabrijel Grub! Gabrijel Grub!« so zopet zakričali divji glasovi v zboru.

Škrat je pogledal prestrašenega grobarja s hudobnim pogledom ter zaklical z visokim glasom:

»In kdo je torej naš plen po pravici in postavi?«

Na to vprašanje je odgovoril nevidni zbor z napevom, kakor bi pela velika množica ljudstva ob mogočno donečih starih cerkvenih orgljah — pesem, ki je zvenela grobarju, kakor bi jo bil prinesel lahen veter, in ki je zopet umi-

rala v mimohiteči sapi; pripev pa je bil vedno: »Gabrijel Grub! Gabrijel Grub!«

Škrat se mu je še strašneje zarežal kot prej in je dejal:

»No, Gabrijel, kaj praviš k temu?« neh nagrobnega kamena in opazoval špice svojih črevljev s tako ničemurnim samozadovoljstvom, kakor bi jih bil kupil v najboljši londonski trgovini.

»Zdi — zdi — se mi zelo, zelo čudno, gospod,« je odgovoril grobar, polmrtev od strahu in groze, »zelo čudno in zelo lepo; toda če dovolite, bi šel zopet na svoje delo in ga končal.«

»Delo!« je rekel škrat; »kako delo?«

»Grob, gospod,« je jecljal grobar; »grob bi kopal.«

»A tako, grob,« se je začudil škrat. »Kdo koplje grobove ob času, ko so vsi drugi ljudje veseli?«

In zopet so zaklicali skrivnostni glasovi: »Gabrijel Grub! Gabrijel Grub!«

»Zdi se mi, da te moji prijatelji želijo, Gabrijel,« je rekel škrat.

»Izvolite, gospod,« je odgovoril grobar in njegova groza je vedno rastla; »mislim, da to ne bo res; saj me niti ne poznajo, gospod; mislim, da me gospodje niso nikdar videli, gospod.«

zacija. Sami čutimo dobre posledice naše organizacije, zato se ne čudimo, če je tudi socialno-demokratska organizacija dosegla lepe uspehe.

Kje so pa ostali liberalci? Ni jih, razbite so njih barke, od laži so živeli in zato jih je pregnala luč — splošna volivna pravica. Kje so nemška ljudska stranka, ki je štela nad 50 poslancev, kje nemška napredna stranka, ki je včasih vodila Avstrijo, vodila po sramotnih poteh v dolgove in nezavednost. Strte sta. Na tleh ležite in poginjate. Ena je rešila 5 mandatov, druga 8. Kje so Mladočehi, ki so mislili, da bodo vedno gospodarili na Češkem. Ni jih več. Vrgli so jih zavedni delavci in kmetje.

Ko to pišemo, se ravno vrše ožje volitve po vsej Avstriji. Ko bodo še te dovršene, potem bom videli šele pravo razmerje strank. Prepričani pa smo že sedaj, da bo novi parlament za delavske sloje res delal, ker bo imel dovolj volje in moči.

Odkritosrčna beseda.

Star račun smo imeli poravnati z našimi liberalci, zato naj nam ti gospodje ne zamerijo, da smo ga jim temeljito poplačali dne 14. maja. Dolgo, dolgo časa smo samo obetali, a tudi nam je zasijala zarja novega dneva in takrat smo nesli mi strgani in zamazani delavci ravno tako po en glas, kakor vi visokorodni gospodje s fraki in cilindri. S tovarišem delavcem sva skupaj šla na volišče. On je bil in je še socialni demokrat. In oddala sva vsak svoj listek z zadoščenjem, on za svojega kandidata in jaz pa tudi za svojega. Različno sva volila, a oba enih misli, oba z enakim zadoščenjem, le da se je moj tovariš malo lepše izrazil, ko je rekel: »S takim prokletim zadoščenjem!« Srečale so se najine misli in še pred volivno komisijo so naša srca utripala: »Doli s cilindri, doli s frakarijo!«

Lepe in visoke so bile tisti dan naše misli, ker mi smo vstali in shodili in ta zavest nam je gorela v prsah. Edini, ki so nas motili v naših visokih mislih, so bili pa takrat oni gospodje, ki nas niso preje nikdar drugače pogledali, kakor visoko doli čez očala in s pomilovanjem na zabuhlih ustnicah. Pomislite vendar to našo srečo, to naše veselje, prišli so med nas proletarce, ki nimamo ničesar svojega, kakor vsak svojo kopo otrok, prišli s sladkim nasmehom in obritim licem, z navihanimi brkami in lepo počesanimi lasmi, gospodje s fraki in cilindri. O kako smo bili vendar ginjeni! Pa ne dovolj, da so prišli, še celo roke so nam stiskali, naše umazane, od dela smrdeče roke in eden izmed

Grobarju so bila prsa težka, kot bi ležal svinec na njih in komaj je mogel dihati.

»Kako se ti zdi to, Gabrijel?« je vprašal duh v drugič, zavihel z nogami na obeh straneh.

»Gotovo so te,« je dejal škrt; »prav dobro poznamo moža z jeznim, nevoščljivim obrazom, ki je hodil danes po ulicah in hudobno gledal po otrocih ter tem tesneje prijemal svojo lopato, čim veselejše jih je videl. Poznamo moža, ki je iz nevoščljive hudobnosti svojega srca tepel dečka, ker je otrok mogel veselo peti in on ne. Poznamo, poznamo ga.«

Tedaj se je duh dolgo, kričavo zasmejal, da je dvajsetkrat naokrog odmevalo, vrgel noge visoko v zrak, postavil se na ozkemu nagrobnem kamenu na glavo ali pravzaprav na vrh svojega špičastega klobuka, s čudovito spretnostjo se prekopicnil, skočil ravno pred grobarja in sedel tik pred njega s podvihanimi nogami kakor krojač.

»Hudo mi je — ampak — zaupstite vas moram, gospod,« je dejal grobar in napel vse svoje sile, da bi se premaknil.

»Nas zapustiti!« je odgovoril duh. »Gabrijel Grub nas hoče zapustiti. Ho, ho, ho!«

Ko se je škrt smejal, je grobar zapazil, da so se cerkvena okna za trenotek močno zasvetila, kakor bi se bilo v starem poslopju pri-

njih se je celo spozabil, da je to storil brez — rokavic. Pomislite, ljudje božji, brez rokavic je stisnil ta gospod delavcu roko, to je vendar narobe-svet — ali smo v deveti deželi.

O, nismo v deveti deželi, ampak na Kranjskem. Stisnil je gospod brez rokavice delavcu roko in delavec si je potem roko obrisal, kakor bi bil držal slinastega polža. Gospodje, vi v frakih in cilindrih, ni denarja, ki bi nam plačal te občutke, te srečne utripe, ki smo jih mi čutili. Veliko denarja imate, a mi nič, a zato vi niste tega čutili kot mi, ko je nastopil — dan plačila. Enaki smo si stopili nasproti in vi ste podlegli, mi smo zmagalci — — — —

Vidite, od veselja sem zašel. Hotel sem namreč za danes dati samo pobotnico, da smo dolgove poravnali in obljube spolnili.

In še nekaj imam na srcu.

Popolnoma odkritosrčno hočemo pogledati temu padlemu liberalizmu v lice, prav hladnokrvno raztelesiti njegove ostanke, da vidimo, s kom smo imeli opraviti. Do sedaj, kakor smo že rekli, nismo radi pisali tako odkritih besedi, ker še sedaj so ljudje, ki ne vedo, kaj je liberalizem, koliko škode je naredil ljudstvu in posebno delavstvu, in ti ljudje so vedno mislili, da hočemo le vplivati na volitve, če izpregovorimo odkritosrčno besedo.

Je pa naš liberalizem ravnotak, kakor je na primer češki ali pa nemški, ali pa italijanski. Zato so tudi vsi pogoreli. Iredentariji in polentariji v Trstu, frakarski Mladočehi na Češkem in vpijači in razgrajači po nemških mestih. Ijudska volja ni poznala milosti.

Kdo so torej še tisti, ki pri nas volijo z liberalci? Prvič je to inteligenca, a ona inteligenca, ki je izšla iz delavskih lukenj in kmetijskih koč, ki je pa pozabila svoj rod. To so poturice, hujši od Turka. Oče jih je zredil, z žulji svojih rok jih je spravil do kruha, sami pa sedaj gledajo zaničevalno na nas, ki slučajno nismo imeli enakih očetov. To je tista inteligenca, ki gleda, da reži v delavca s svojim zoprnim glasom, ki misli, da ima v delavcih pred seboj pse, in jih zato prav po pasje prezira. Ne mislite, da ste vi več kakor mi, vsi smo prišli nagi na svet in niste si sami pogrnili svojih miz. —

Sami so vajeni pripogibati svoja hrbtišča in za vsak milostni migljaj od zgoraj so iz srca hvaležni, zato pa ne poznajo naše časti in našega ponosa, ne poznajo časti in ponosa — dela in žuljavih rok. Globoko pod nami stoje, najnižje so pa padli s tem, ker ne vedo, kako zaostali so in — smešni.

Iz srednjega veka nam poroča zgodovina, da so se dvobojevali čevljarji in krojaški pomočniki z vseučiliščniki. Kakor so bili oboji neumni, da so se dvobojevali, tako visoko pa

žgalo tisoč sveč. Svetloba je izginila, orglje so zapele živahno melodijo in cela truma škrtov, ki so bili ravno taki kakor tisti, ki se mu je prvi prikazal, je udrila na pokopališče in vsi so začeli preskakovati nagrobne kamene, vedno drug za drugim; poiskali so najvišje spomenike, kazali so čudovito spretnost in niso nehali niti za trenotek, da se oddahnejo. Prvi škrt je bil občudovanja vreden skakač, nihče izmed ostalih ni mogel tako skočiti kot on, in dasi je bil grobar polmrtev od strahu in groze, je vendar zapazil, da si je učitelj izbiral le visoke družinske spomenike in železne ograje in da je tako spretno letel preko njih, kot bi bile same kratine, medtem ko so se njegovi tovariši zadovoljevali s tem, da so se prekopicovali preko nagrobnih kamenov.

Škrati so postajali vedno bolj divji in bolj razposajeni; orglje so igrale hitreje in vedno hitreje, duhovi so skakali urneje in vedno urneje, zbirale se v gruče in se zopet razhajali, metali se kakor žoge v zrak, nato preko nagrobnih kamenov. Grobarju se je vrtelo v glavi in bilo mu je, kakor bi vihrali okrog njega in ga nesli s seboj, ko naenkrat skoči kralj škrtov k njemu, ga pograbi za vrat in izgine z njim v zemljo. (Dalje.)

čislam te zastopnike inteligence, ker poznali so čast in ponos dela. Sedaj se dvobojuje tak inteligent z delavci k večjemu s tem, da ga oškropi z blatom svoje kočije.

Glavno oporo ima pa liberalizem še v meščanstvu ali kakor pravimo v buržoaziji. To je masa, najbolj zabita masa, ki se hrani samo s psovki in klafarijami. Pojte v gostilne in kavarne in jih boste dobili te ljudi, zaspanih in lenih obrazov. Zvedri jih edino še pijača in ženska, seveda poštena ne, dobra je pa tudi lepa proletarka. Usoda jih je postavila pred polne lonce, zato jim ni treba misliti na vsakdanji kruh, ne na druge potrebne stvari; žive in po njihovi smrti se jih bo svet le toliko spomnil, da jih bodo pri ljudskem štetju izpustili. Ničle. Brez programa gredo skozi življenje, brez ciljev žive in mrjejo. Pri teh volitvah jih je bilo še precej, pri drugih jih bo manj in slednjič nič, ker tudi zemlja se naveliča prenašati take ljudi.

Če je šlo še kaj drugih za liberalci, jih je zmotila fraza. Ti ljudje so mojstri posebno v narodni frazi. Do jasnega jutra ti kriče »živio narodnost«, dokler ne obleže. Ena prvih in poglavitnih nalog pravih Slovencev pa je in bo, znebiti se te golazni, ki krade Bogu čas in denar, ki odira in slepi delavce in le kriči in kriči, da se sama sebi smili.

Med brati in sestrami.

Sava. Minul je volivni boj. Agitiralo in vpi-lo se je vse navprek, da Sava, Jesenice, Javornik je vse rdeče in liberalno. Klerikalci so izgini-li iz teh krajev. S. L. S. bode popolnoma pogorela. Skoro ni za verjeti, kako huda katastrofa je zadela liberalce in rdečkarje 14. maja. Vsi veliki plakati, rdeče in zeleno listje, ki ga je veter prinesel od kandidata Dermota, da bi pokrtil volivce Pogačnikove, ni nič izdalo. Povsod je dobila S. L. S. veliko večino. Tukajšnje delavstvo preveč pozna lumparije liberalcev. 14. maja so dobili plačilo za psovke, ki jih je prinašal umazani liberalni list skozi šest let. Tukaj med našimi delavci je še prekislo grozdje za liberalce in rdečkarje. Skozi vseh šest let ste rovali čez S. L. S., pa niste nič napredovali. Mi delavci dobro poznamo S. L. S. Ona je pošiljala med nas svoje somišljenike, da so nas izobrazili; ona se je potegovala za nas, kadar se nam je krivica godila, zato smo šli v boj za njo in smo častno zmagali. Mi ji zaupamo. Mi smo ponosni, vi ste poparjeni. Ni za pomagat! Liberalni in rdeči general sta bitko zgubila, zmaga je naša!

Javornik. V javorniški tovarni se je zgodil slučaj, ki daje delavcem priložnost raznih opazk. Stepla sta vpricho delavcev inženjer Rajski i nvaljarski mojster Melh. Kakor se sliši, nista dobila nič ukora od ravnatelja. Odkupil se je inženjer za dvesto smodk od mojstra. Delavci smo zdaj prosti na Javorniku, če se mogoče katerikrat kaj sporečemo. Poskusita naj le ta dva moža tožiti pred ravnateljem, ker sta že veliko delavcev ob kruh spravila za mali razpor. Prosti smo tudi od vseh kazni. Saj je dovoljeno se pretepavati v tovarni, to sta pokazala v javno pohujšanje ta dva moža. Kje si, ravnatelj?!

Pismu is Kalvina v Idrji. Gasput urednik! Tu nar paru nem gratuliram, ka sa farikal is »pametača« za državnga paslanca. Zdej bam pa nem mal papisav, kak se je par nas gadilu tega 14. maje ab valitvi. Ta par nas u Idrji na gri nkukr anm ldim u glava, de bi na Kranjskm še kejšn klerikalc biu. Tukejšni librajeci mpa sicilisti sa bli tardnu prepričani, de baje vani gasput urednik pr valitvi skus podl. Ukazal sa zatu u treh uštarijeh aufdekat, naračil sa muska, de nej bu berajt. Ka j eparšlu tu paru paračilu is Bile, de ima Gastinčar 30, Grudn 26, Kapač 7 glasav, je paskaču Tunče Kristl u left, kat kabilca mpa ukliknu: tri glasave imama ži večine; ka je paršu telegraf is Rakeka, je še bel skakav Tunče Kristl mpa upev: večina, večina. Ker e pa pnisu priitrogar telegraf is Lagaca, Varhnke itd. sa pa začil pasta-et librajeci mpa sicilisti tak klavrni, de sa se m prav za ris smill. Ka e prebrau ta lep Julče Navakav telegraf is Žerau e abarnu ači prt ni-bu mpa strašnu milu zdahnu: »O napredni Žiri!« Ka pa je bla u Idrji valitu fertik, sa spit

glidal librajci mpa sicilisti prav zabulenu češ. kdu bi tu pričakav, de ih bu pametač par nas dabiv tulk, ka je vandr ab zadnih abčinskih valitvah pisav Julče u »Naradu« mpa negav padritnk Tunče Kristl u »Napreju«, de sa klerikalci par nas za vidnu kamplil. Gasput urednik, jest bi Vam biu priušu tiste kisle ksihte glidat. — Zvečir ab 8 ur se nas je zbralu precejšnu štvilu pr Didiču na vartu. Gasput Aswalt je daržev gavar mpa napivav h taku lipi zmah. Na ankat. ka de bi mignu se je nabralu zunej varta vse pavhnu ldi. Tune Kristl mpa ta lip Julče sta prepelala vsak soje banda. Umis je blu vse pauhnu mličežubnih realčenav. Namest, de bli ti pupci dama za bukvi sedil sa pa nad nami razgrajel. Zatu bi pa jest prparučev vsem našm gasputdam paslančam, de neč dilaje na tu, de se naša realka prav hmal padržav, de se baje ti fantalinci mal discipline navadl. Use pavhnu je blu tut makraških bap, tulile mpa razgrajele sa kuku zdražen pas na kitnah. Mar ble za pauštram sedile mpa tist cajt klikele, ble saj kej zaslžile, namest k sa nad nami lajale. Z razgrajejnem se je pasibnu adlikavav tut ta star »Elija« is gase. Žendari s flinti sa tut stal umis med ta banda, pa sa tak lpu mirnu glidal, ka se je spējnala ta amikana zverina gor pa vartumu zidu mpa nad nami tulila. Ka b' se na bli mi tak mirnu zadržal blu lohč paršlu da narhujš rabuke. Ob 11. ur se je ta razna galazn šele razšla.

Gasput urednik is tega lohč spaznaste kak strašnu grebca naše librajce mpa siciliste, ka ima »metla« še u taki lukn, kat je Idrje skuz več prvaržencav. Prian kamplini soje pismu bi nem še pavidav, de sa u gradu prpraul ži velik ričeta za ta lipga Julčeta; za paslatk baje v ričetu tut kuže. Zdej ih pa lpu pazdraum mpa astanem nehn Befav Pepe is Kalvina.

Kočevje. Če na črva stopiš, se bo zvijal dekler bo imel še trohico življenja v sebi, kajti vsako živo bitje se boji pogina. Ravno taka se nam zdi socialna demokracija. Vzeli smo ji moč in gibljejo se v zadnjih cugih; da i ti poginejo, bomo že poskrbeli in tedaj ji postavimo nagrobni spomenih z napisom: »Izdajavci, življenja niste bili vredni, zato proč z vami pod zemljo, od koder se nikdar več ne povrnate, kajti ljudstvo vas je prej spoznalo, predno ste mogli mu vzeti vero iz srca in vas je zavrglo. Poginili bote, kot vas uči vaša socialnodemokraška vera, poginili kot žival, ki jo zakolje mesar.« In mi, ki smo vas spoznali, bomo šli preko vas in molili kak očenaš za one, ki bi bili tako nesrečni, da bi vas še kdaj v življenju srečali, da jim Bog da milost, da vas tudi oni tako hitro spoznajo, kot smo vas spoznali mi. Krščansko socialno delavstvo pa bo zidalo svoje domove nad vašimi grobovi in bo skrbelo, da utihne ječanje nesrečnikov. — Skrbi jih in lažejo okrog, da mi še za svoje društvo potrjenje od vlade ne dobimo. Da jih oblije tem prej smrtni pot, jim pa povemo, da je že »Strokovno društvo premogarjev v Kočevju« potrjeno od 1. marca 1907. Da se pa še bolj prepričajo, naj gredo pa vprašat na deželno vlado, kaj je pordila dne 8. marca 1907, št. 1027. Do zdaj še niso ene resnice povedali, morda jim bo šlo lažje, če začnejo rabiti plemenito orožje. Vemo sicer, da nas ne bodo ubogali, a mi bomo lahko vedno priznali, da smo jih zdravili s pravimi zdravili, a da jim zdravila niso pomagala, ker jih niso uporabljali.

Sava. Dopisniku iz Vevč, kateri je v zadnji številki »Naše Moči« pokazal bedni položaj delavskega ljudstva, popolnoma pritrjujem, le da še nekaj dostavljam, kar postavlja te siromake v še bolj žalosten položaj. Če pride kak tujec v delavski kraj, vidi delavce še precej čedno oblečene in pri tem si lahko misli, saj se ne godi delavcu tako slabo, kakor se govori in piše. Žalibog, da ni v resnici tako, kajti malo je takih izmed delavskega stanu, katerim je mogoče živeti v boljših življenjskih razmerah. Večino ma pa je ves delavski stan zapleten v slabe družinske razmere, posebno oni, kateri imajo večjo družino. In če hodijo taki delavci v lepih in dragih oblekah, lahko rečemo z gotovostjo, da dolgujejo svoje razkošje. Toda težko, da bi nam prišli pred oči družinski očetje večjim številom otrok v lepi obleki, to je danes skoro nemogoče pri sedanjih delavski plači in pri taki draginji. Ti so večinoma v svojih stanovanjih in rekel bi skoraj obupani gledajo v grozen prepač grenkih skrbi za svoj družinski obsanek, ker dostikrat nimajo najpotrebnejše obleke, da bi šli ven med svet. Da bi bil šel tak revež prosit za zboljšanje plače, se zgodi jako redko, ker se boji, da bo zgubil še to, kar ima. In potem ostane tak delavec navadno vedno pri najslabšem delu, ker vsak drug gre raje

iskat si drugam zaslužka. Kam pa naj gre družinski oče? Navezan je na delo, katero ima. Gospodje pa znajo v takem slučaju izkoristiti ubogega trpina. Nadalje, kako težko dobi tak delavec stanovanje! Povsod se mu odgovori: pri nas ne maramo za otroke, je premalo prostora itd., nazadnje pa mora še več plačati za stanovanje. Takemu delavcu tudi ni nobena reč na prodaj in pri prodajalcu ne dobi veliko na račun, ker si vsak misli, saj ne bo mogel plačati, ko ima toliko otrok. Tako je tak delavec veliko na slabšem, kakor pa tisti, ki od hiše do hiše prosjači, ker si on še tega ne upa. Nobeden se ga ne usmili, ampak vse ga zasmehuje in vsak pravi, zakaj pa ima otroke, ako jih ne more preživeti, ali pa naj jih pomeče stran. Tako govore oni, katerim ni dal Bog tega blagoslova, pa saj dandanes to ni več blagoslov božji, ampak prava pokora in nesreča za delavski stan. In kako naj se organizira tak delavec, če mu zmanjka 10 K, odkod naj pa dobi enajsto, da jo da v društvo. Tako se godi poštenim, pridnim družinskim očetom, kaj šele ako pride bolezen, si mislite lahko sami. Prosimo vas, ljudski zastopniki, ki smo vam dali naše glasove, spomnite se tudi na nas, ker mi smo tako rekoč pravi pogorelci, ki nam je pogorelo vse, in nam ne ostaja nič družega, kakor beda in skrbi, katere nam pa nečejo zgoreti. Vsak delavski prijatelj bo izprevidel, da smo delavci na prvem mestu potrebni pomoči, in ker ste vi ljudski zastopniki, prijatelji delavstva, zato upamo od vas pomoči. Iz globočine svojega srca kličemo v bedi in revščini k vsem, ki nam morejo pomagati: pomagajte nam!

Krvoses kapitalizem.

Ljubljana. Gonja liberalcev za glasove se je celi teden nadaljevala. Posebno delavstvo je trpelo pri tem. Kdorkoli je bil le nekoliko odvisen, je moral voliti Hribarja. In odvisen je delavec vedno. Na eni strani mu grozi delodajavec, na drugi ga ščiplje trgovec. Vsak načelnik, podnačelnik ali uradnik misli, da sme jemati delavcu svobodno prepričanje. Sami nimajo lastnega prepričanja, zato ga ne vedo ceniti pri drugih. To so vrtavke, ki obračajo svoj plašč po vetru, ki pa menijo, da se morajo še drugi ravnati po njih. In v svoji zabitosti menijo celo, da so »ineligentni«. Kako inteligenco mi spoštujemo, sprevidijo bravci iz življenjepisa Leopolda Kunšaka, ki ga prinašamo v današnji številki. Ljubljanska inteligenca nam pa smrdi bolj, kakor našim prijateljem delavcem umazano delo v »limfaberki«. Priobčujemo za vse naše prijatelje iz Ljubljane sledeči dopis, ki naj malo posveti prizadetim ne samo pod nos, ampak tudi v — žepe. Tega se pa ti gospodje boje bolj, kakor vruga, ker kakor spregovoriš od denarja, so pa takoj ponižni in krotki in to jim vzame sapo in — prepričanje. »Dvem vrstam liberalnih agitatorjev v Ljubljani se mora delavstvo na vsak način zahvaliti, in sicer liberaln. trgovcem in gostilničarjem in drugim liberalnim delodajavcem, ki mislijo, da smejo pritiskati na svoje uslužbence. Te slednje bomo že zapomnili in jim povrnemo ob priliki, saj priložnost bo že še prišla. Kar se pa tiče prvih, pa opozarjamo delavstvo vnovič na naše konsumno društvo. Vstopite vanj in ne dajajte zaslužka onim, ki nas tlačijo. Saj kadar bomo imeli dovolj članov, se bo lahko odprla filijalka, da bodo vsi člani lahko postreženi. Kdor pa ne vstopi, naj se dosledno drži gesla: »Svoji k svojim!« Imen še ne prinašamo, pa jih še bomo. Kdor je čutil kako nasilje, naj dosledno izvede to geslo in naj agitira za to med svojimi znanci in prijatelji. Boste videli, kako jih bomo ukrotili. Kakor ovce bodo, ker že sedaj so malo podobni ovcam, po neumnosti namreč. V prvi vrsti se obračamo na delavke in delavske žene. Vi ne morete poseči doseđaj naravnost v naš boj, ker vam postava še ne da volivne pravice, ki vam gre. Toda poznamo naše delavke, da so zavedne in dosledne, kadar se pripravijo za kako stvar. Vas torej pozivljamo na boj proti našim tiranom in odiralcem. Ukrotite jih! Moč imate v rokah, porabite jo! Kdo bo redil gada na prsih?! Kdo bo gojil volka s krvavo zasluženimi groši, da ga potem ugrizne?! Leto za letom se to ponavlja. Ob volitvah pritiskajo na nas delavce od vseh strani, potem nas pa še pri blagu odirajo! Doli s pijavkami in oderuhi! — Tem besedam nimamo nič za dostaviti, kakor samo: »Organizirana četa, naprej!«

Jesenice. Pozor, delavci jeseniške tovarne! Dne 26. maja bode občni zbor bratovske

skladnice. Delavci, vprašajte, kaj je z vašim denarjem, ki je tako narasel. Ali bode vaša pokojnina zmerom 8 gld. na mesec, čeprav je v blagajni na stotisoče kron denarja? Ali ima kapitalistova roka res tako moč, da se nič ne da prenarediti? Volivni možje, z odločno besedo na dan in v boj za vaše trpine!!!

Idrija. List »Naprej« z dne 18. maja ne hote hvali naše dobre agitatorje, piše, da so agitirali in hodili od moža do moža, ter da le s tako hudo agitacijo smo prišli do zmage na Kranjskem. Veliko jezo izliva tudi na ženske in med drugim tudi piše: »Neki fant je pripovedoval to-le: Šel sem k dekletu v vas. Potrkal sem na okno — in dekletu mi je odprlo šele tedaj, ko sem ji dal shraniti glasovnico — —« Pove pa ne, da ta fant je bil mokraška šema, kajti le oni so zmožni prodajati svoje prepričanje za frakel geruža ali pa za kaj tacega, kakor tukaj omenja. Agitirali so pa v resnici tudi socialni demokrati na vse pretege, ali kako, samo z ostudnimi lažmi in napadanjem vere in z blatenjem duhovnikov, in ravno prav iz tega je ljudstvo spoznalo še bolj njihov program. Dokaz je jasen, list »Naprej« je pred volitvami pisaril, vse je naše, na naših shodih vse glasuje za Kopača, in ako je »Naprej« takrat pisal resnico, je tudi to resnica, da so z njih shodi več ljudi od sebe odvrnili, kakor privabili, kajti ogromna večina ljudstva je pokazala hrbet socialni demokraciji pri volitvah.

Iz Idrije. Dne 20. januarja je sklicalo katoliško politično društvo javen shod, na katerem je nam razložil g. katehet Oswald novo postavbo glede volitev v državni zbor, nato se je izrazil debeli gospod Tonček, da je to njemu in njegovim sodrugom že v petah. Da je to res, smo se prepričali. Uslužbenci mlina občnega konsumnega društva ter pri Podroteji stanujoči rudarji, kateri spadajo v Črni vrh, niso bili tam vpisani v volivnem imeniku, ker so pa vsi socialni demokrati, jih je reklamiral veleučeni Tonček, tako da tudi deželna vlada ni mogla potrditi tej reklamaciji. Tako je pripravil naš Tonček dvanajst socialnih demokratov ob volivno pravico, ker ima volivni red v petah, mi ga pa imamo v glavi.

Iz Idrije se nam piše: Pri vsaki volitvi, kjer so imeli naši nasprotniki v volivni komisiji večino, so se zgodile kake nepravilnosti. Lani pri volitvi v občinski zastop je dovolila komisija vkljub vsemu ugovarjanju naših mož nekemu Mažgonu voliti za svojo že zdavnaj umrlo ženo, in sedaj pri državnozborni volitvi je tudi dovolila večina komisije vkljub vsemu ugovarjanju naših mož in tudi vladnega komisarja nekemu rudarju Filipu Widmarju voliti z izkaznico, glasečo se na ime Leopold Widmar II. ter tudi v imeniku na istega, dasi je vsa komisija poznala moža, da ni pravi. Naši nasprotniki komisije so glasovali, da naj voli na isto izkaznico, kar se je tudi v zapisnik natančno zabeležilo. Radovedni smo, kaj bode c. kr. okr. glavarstvo reklo na to, ali se ni Filip Widmar pregrešil in ravno ako tudi člani komisije, zoper § 9. volivnega zakona, ki pravi, da mora voliti vsak volivec sam osebno.

Iz idrijske okolice. Na vse načine so nam vsiljevali naši nasprotniki Kopača in Grudna. Neki pristni socialni demokrat je obljubil eno krono nekemu možu, ako bode volil Kopača, ali mož je bil prepričan, da Kopač ne mora v državnem zboru za njega nič storiti, zato je volil raje Gostinčarja. Drugemu se je zgodilo to-le: Sam namreč ne zna pisati ne brati ter je naprosil nekoga, naj mu zapiše katoliškega kandidata, pa oni ga je začel prigovarjati, naj voli Grudna. Mož pa reče: »Ne, katoliškega zapišite,« in res zapiše mu nekaj. Ko pride do družega moža, ga prosí, preberi mi, kateri je zapisan na glasovnici, in ta mu reče, Gruden. Nato pa mož, katerega je bila glasovnica, prime in jo raztrga. Tako mož potem ni nič volil. Tako so delali naši nasprotniki, pa si še upajo vpiti, kako so sleparili kaplani. Le na dan s kako sleparijo!

Okno v svet.

Vabilo k javni telovadbi, katero priredita telovadni odsek »Krščansko-socialne zveze« v Ljubljani in telovadni odsek »Blaž Poočnikove čitalnice« v št. Vidu nad Ljubljano v nedeljo, dne 26. maja t. l., ob 5. uri popoldne v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani. — Spored: 1. Rajalni nastop. 2. Prote vaje. 3. Telovadba vadičjskega zbora na orodju. 5. Skupina vadičjskega zbora. 6. Alegorična skupi-

na. 7. Rajalni odhod. — Pri telovadbi sodeluje slavna društvena godba. — Vstopnina: Rezervirani prostori na galeriji nad odrom po 3 K; balkonski sedeži po 1 K; parterni sedeži po 1 K; stojišča na balkonu po 60 h; dijaška stojišča v dvorani 40 h. — Veselica. Začetek ob 8. uri zvečer v veliki dvorani hotela »Union«. — Pri veselici sodeluje slavna društvena godba. — Vstopnina 40 h za osebo.

Nov davek misli uvesti mesto Berlin, in sicer davek od zabave. Kdor bi šel v gledališče ali h koncertu, bi moral plačati še nekaj zraven za mestno kaso, ki se suši. Seveda je pa berlinski magistrat premalo socialen, da bi ta davek prav razdelil, da bi zadel res one, ki imajo dosti denarja za zabavo. Začne se namreč že pri vstopnini 40 vinarjev in je poem do ene krone pet vinarjev in potem za vsako krono vstopnine novih pet vinarjev. Toda vsaj do ene prone bi morale biti vstopnice davka proste, ker delavec nima denarja, da bi ga metal še v prazno mestno blagajno, in vendar ravno delavci potrebujejo zabave in zaradi svojih pičlik sredstev morajo kupovati vstopnice, ki so najbolj poceni. To je ravno tako, kakor pri nas v Avstriji, ko so pred par leti vpeljali nov davek na železniške vozne listke, in največ so ga zvalili na treji razred, da se delavec še težje kam pelje, kadar je slučajno prost.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in **novosti v konfekciji za dame.**

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in za nesljivo potevati naj se obrnejo na **Simona Kmetelca** v Ljubljani, Hlobovrske ulice 26. Dšakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Tovarna za stole
Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
Izdeluje 2805 26-2
vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti
Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofojjo št. 19. — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Ustanovljeno leta 1862.
Milko Krapeš urar
Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe.
Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

„Naša moč“
izhaja vsak petek.
Cena na leto 3 krone.
Cene inseratom so:
za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.
Uredništvo in upravnništvo
„Naše moči“
Kopitarjeve ulice šte. 2.

Ustanovljeno leta 1845.
JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter zastorjev, barvarija in likanje usnja
na par
Poljanski nasip — Ozke ulice št. 4.
Sprejemališče
Šelenburgove ulice šte. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Pozor, slovenska delavska društva!
Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:
Češnik & Milavec
(pri Češniku)
Špitalske ulice Ljubljana Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovejše blago za ženska in moška oblačila.**
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg šte. 10

Priporoča svojo trgovino s klobuki in čevlji
Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene
